

پیشگفتار

زیبایی سخن و زشتی آن را مراتب و درجاتی است، و هر مرتبه‌ای را انواعی مختلف و اشکالی متنوع است. شمار صورتهای کلامی به شمار سیرتهای متکلمان است، از گذشتگان و آیندگان و حاضران. و بدین ترتیب، سنجش و ارزیابی هر سخنی جداگانه ناممکن است، و بناچار اصول و معیارهایی را ایجاد می‌نماید؛ این اصول را پس از وضع و ترتیب و تنظیم، اصول بلاغت نامیده‌اند، و دسته دسته نموده، هر دسته‌ای را متناسب با لفظ و معنی، و گوینده و شنونده مرتب کرده‌اند. در بلاغت قواعد عقلی بر قواعد نقلی مقدم است؛ از این رو بیشترین اصول بلاغی، همه زبانها را فراگیر است. در سخن سنجی و زیباشناسی کلام ذوق نیز نقش اساسی دارد. فنون بلاغت فارسی و عربی در سه مجموعه: معانی، بیان و بدیع گرد آمده که از آن «معانی بیان» اهمیت ویژه‌ای دارد، چه دقیقترین و لطیفترین معانی و اسرار سخن را متعهد بیان است.

کتاب *بداية البلاغة، نخستین گامی است که در راه بیان مهمترین اصول بلاغی برداشته شده است*. بدایت بلاغت است و از افراط و تفریط بدور و به اصطلاح نه دارای «اطناب مُجَلِّ» است، و نه «ایجاز مُجَلِّ»، از استدلالهای پیچ و خم دار خالی، و از استشهاد به لغز و معما عاری و برهنه است، سنگینی و سختی الفاظ و کلمات، و تکرار و تعقید تعییرات و ترکیبات فرود آمده، و سادگی و سبکی و روانی بیان در آن فزونی گرفته و بر دو بخش نهاده شده است: بخش نخستین آن در اصول معانی و دومین آن قواعد بیانی است؛ بخش بدیع را با پیوستی از مباحث عروضی - بطنه و توفیقه - در آینده خواهید یافت. از اهل علم و معرفت استدعا می‌نمایم که کاستیهای گرد آورنده را به هر صورت

ممکن یادآوری فرمایند.

در پایان از اولیای محترم سازمان «سمت» و استادان فرزانه گروه عربی این سازمان، و نیز از تمامی کارکنان آن که همت خود را بر امور فرهنگی مصروف می نمایند تشکر و سپاس دارم، و از خدای سبحان توفیق همه را خواهانم.

ابراهیم دیباجی